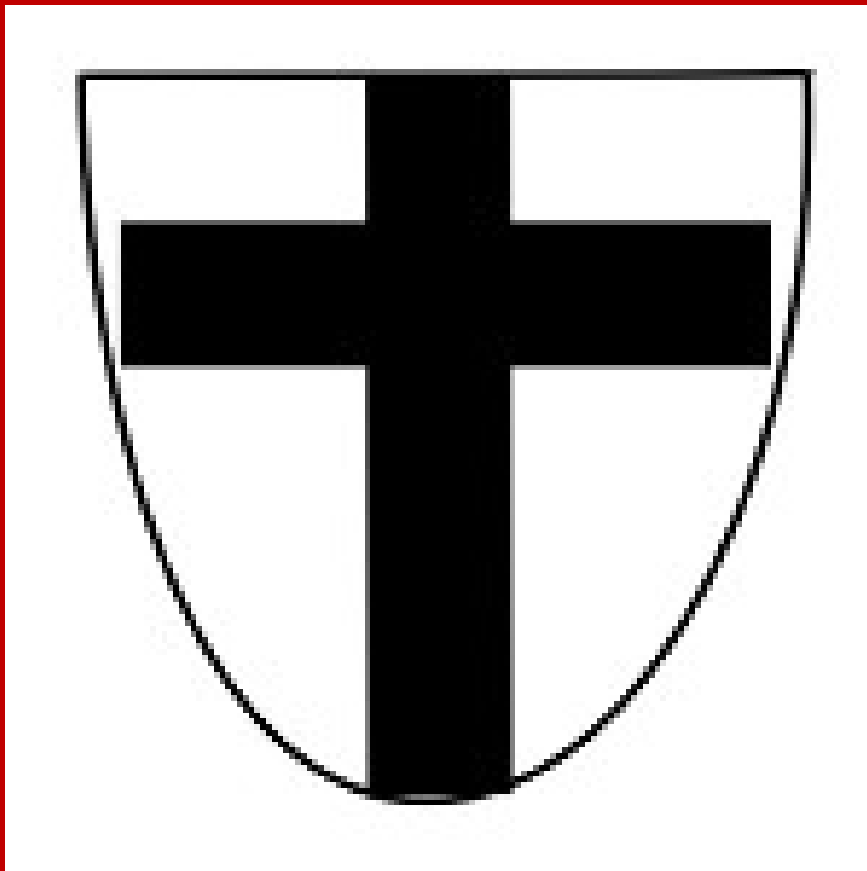

WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA – KSIĄŻNICA KOPERNIKAŃSKA W TORUNIU

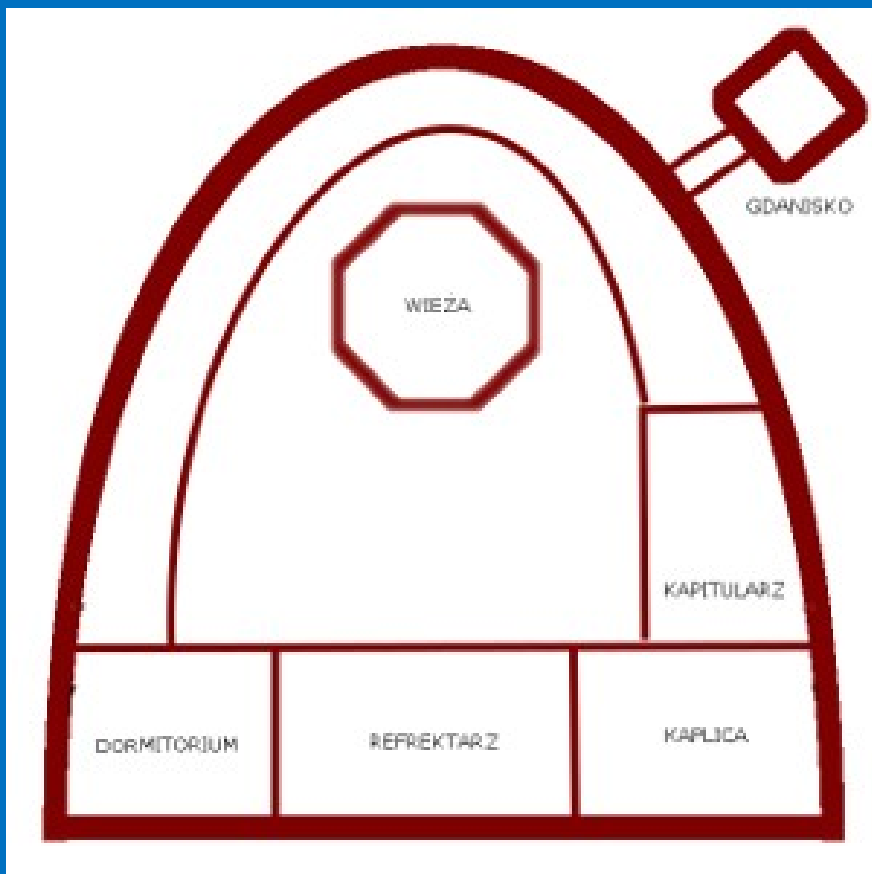
Zamek krzyżacki w Toruniu

Opracowanie
Grzegorz Barecki
Dział Informacyjno-Bibliograficzny

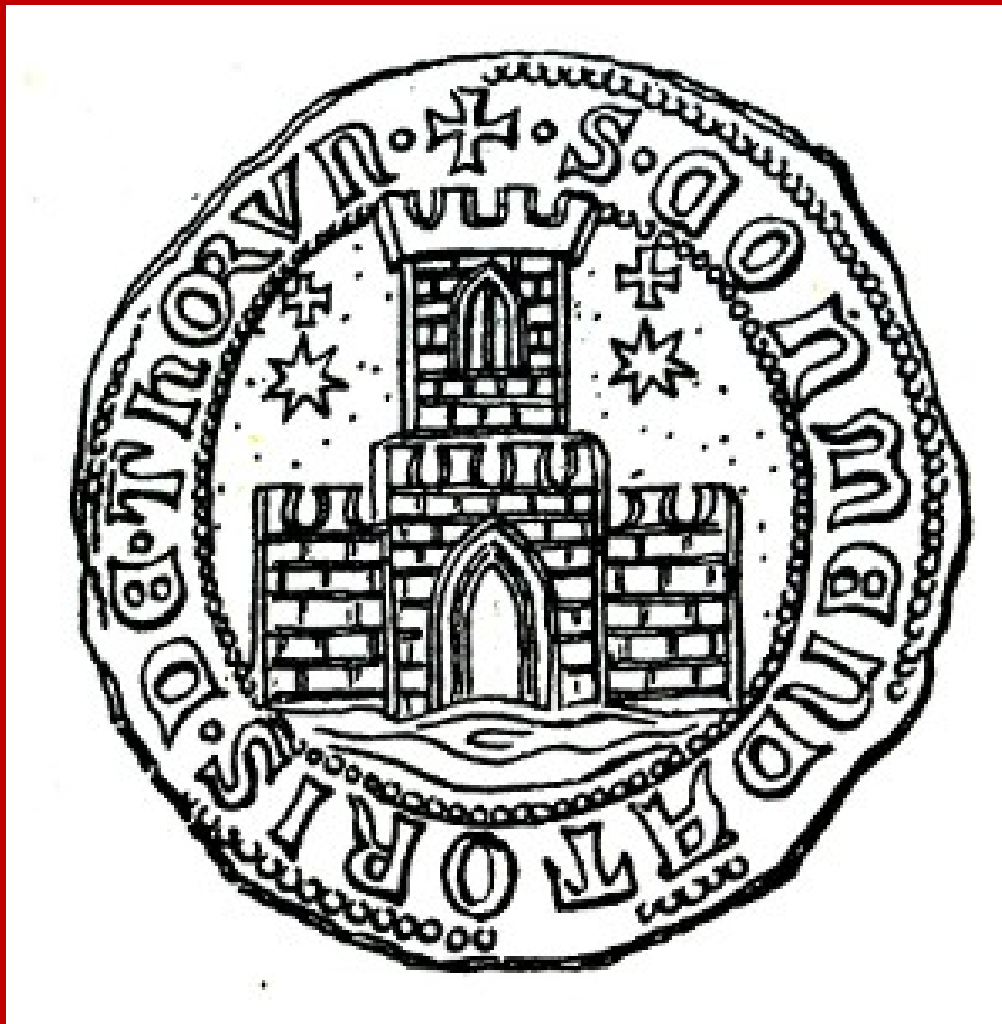
Zamek krzyżacki w Toruniu powstał około 1236 roku na miejscu istniejącego tu wcześniej grodu Postolsko.

Najpierw była to warownia drewniano-ziemna, ale już w 1255 roku prowadzono budowę muru i wieży.

W 1263 roku zaczęto stawiać kaplicę.

Gród miał kształt półowalny, stąd wziął się specyficzny kształt muru zamkowego przypominający podkowę.

**Pieczęć komturstwa
Torunia**

**Conrad Steinbrecht,
Thorn im Mittelalter**

Sygnatura SIRr XXXIIIb/3

Sam mur miał 2,4 m szerokości i 12 wysokości.

Mur ze wszystkich stron otoczony był wodą.

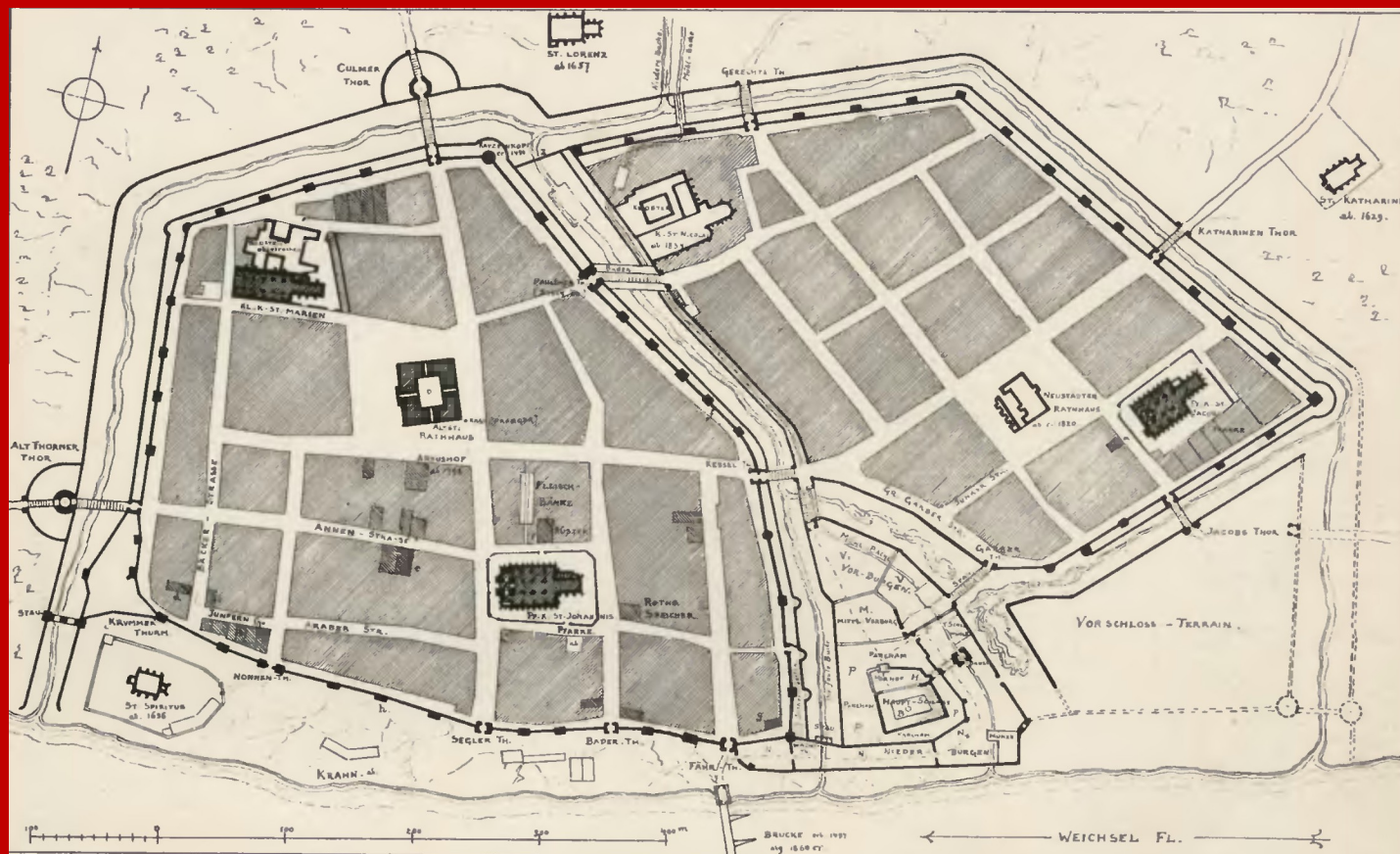
Nad zamkiem górowała ośmioboczna wolno stojąca wieża wysoka na 40 m.

W zamku miał siedzibę komtur.

Stała załoga zamku liczyła tylko 12 rycerzy.

Był to równocześnie klasztor z kaplicą, kapitułarzem, dormitorium i refektarzem dla braci zakonnych.

Mieścił się tu też szpital.

**Plan Torunia
w średniowieczu**

**Conrad Steinbrecht,
Thorn im Mittelalter**

**Sygnatura
SIRr XXXIIIb/3**

Krzyżacy wybudowali również młyn i w tym celu przekopali Strugę Toruńską aż do Grębocina.

Na dziedzińcu zamku znajdowała się studnia, do której jednak wodę sprowadzano rurami, gdyż w miejscu tym nie ma wody gruntowej.

Wśród budynków gospodarczych wyróżnić można wozownię, kuźnię, browar, piekarnię, arsenał, spichrz, stodołę, mennicę, skład odzieży, skład wełny, siodlarnię, masztelnię, stajnię, plac drzewny, zagrodę świńską, zagrodę bydłą.

Widok średniowiecznego Torunia

Conrad Steinbrecht, Thorn im Mittelalter

Sygnatura SIRr XXXIIIb/3

7 lutego 1454 roku mieszczanie rozpoczęli ostrzał zamku, a już 8 lutego zdobyli go i wysadzili wieżę.

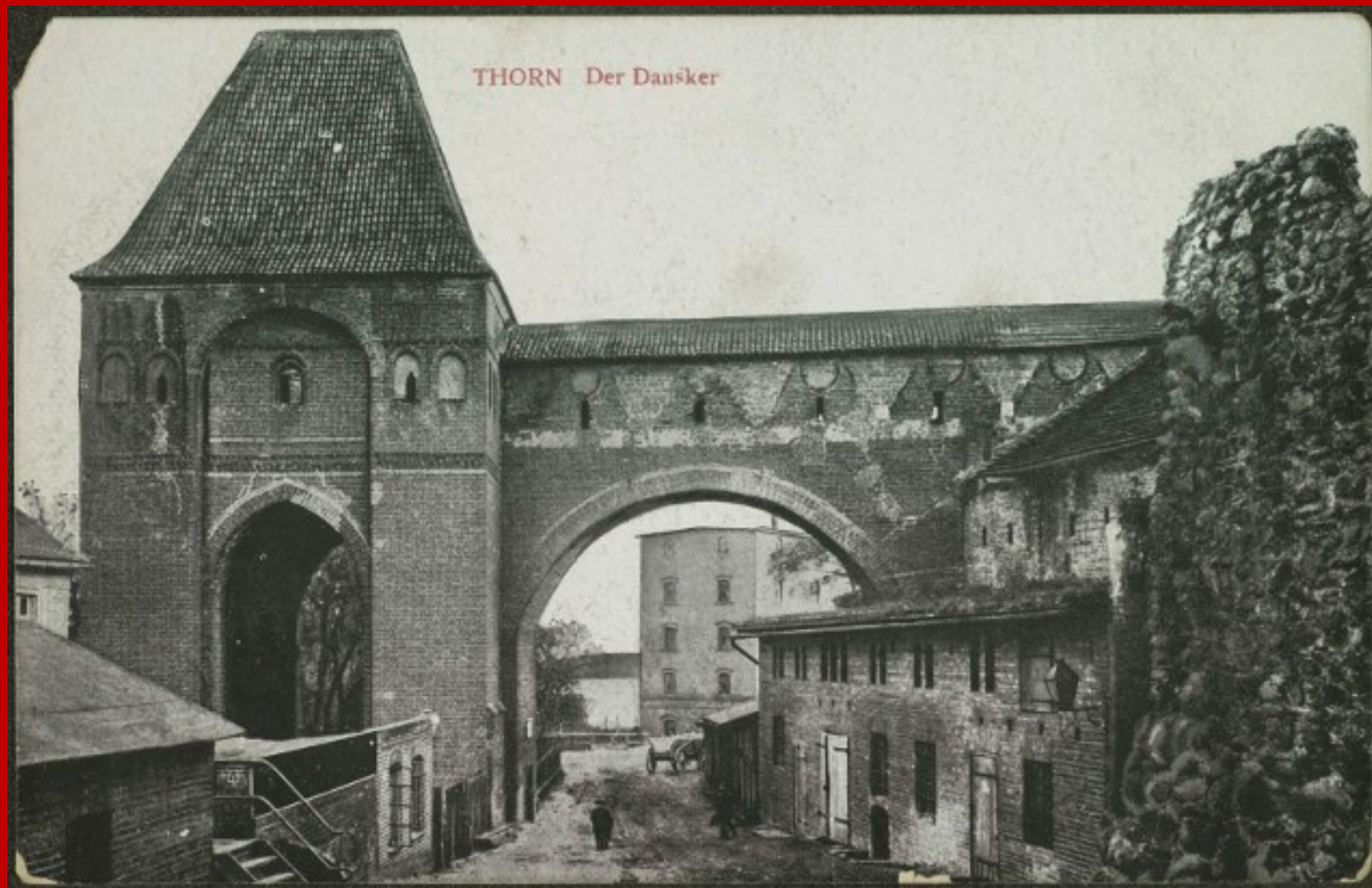
Znak do szturmów dał kucharz wymachując z wieży wielką warząchwią.

Niestety nie zdążył zejść z wieży przed eksplozją, w wyniku której przeleciał nad całym miastem.

Zamek rozebrano z obawy, żeby nie obsadziło go wojsko polskie, lub jakiegokolwiek inny garnizon.

Zlokalizowano tu początkowo ogrody, później urządzono na jego terenie wysypisko.

W XIX wieku znajdował się tu nawet krótko cmentarz.

**Thorn. Der Dansker (Toruń – zamek krzyżacki – Gdanisko),
wydawca: Graph. Verl.-Anst., G. m. b. H., Breslau [ca 1914],
sygnatura: T.15 nr 43/73**

Teren ten w połowie XX wieku był już gęsto porośnięty drzewami, wśród których wyróżniała się wierzba – płaczka o żółtych gałązkach, która wraz z szemrzącą strugą – młynówką, stwarzały niezwykle romantyczny nastrój.

Do dzisiaj przetrwało gdanisko, szpital, młyn, mur wschodni, mur zachodni.

Na zamku w latach 1958-1965 przeprowadzono badania archeologiczne, które przyniosły szereg odkryć dotyczących osadnictwa przedkrzyżackiego oraz liczne znaleziska z okresu nowożytnego.

Odkopano między innymi monety krzyżackie, polskie, pruskie i rzymskie, kafle renesansowe i barokowe, fajki, naczynia ceramiczne, narzędzia żelazne, gwoździe, groty, ostrogi, podkowy, wędzidła.

Od 1966 roku zamek stał się częścią Muzeum Okręgowego.

POLECANA LITERATURA

Zbigniew Nawrocki
Zamek krzyżacki w Toruniu
Dzieje budowy, upadek, ponowne zagospodarowanie
s. 7-72
Rocznik Muzeum Okręgowego w Toruniu
Rok 2005 : Tom XIII/XIV
Sygnatura SIRr XXIXb/1t.13/14

Zamek Krzyżacki w Toruniu
tekst Zbigniew Nawrocki
zdjęcia W. Stępień, Sławomir Szczerbiński
Toruń [2003]
Sygnatura SIRr XXXIIIb/131

Dzieje Torunia : ekspozycja w ruinach zamku
oprac. tekstu Roman Domagała
Toruń 1979
Sygnatura SIRr VIII/T-142

Jadwiga Chudziakowa, Andrzej Kola
Źródła archeologiczne z terenu zamku krzyżackiego w Toruniu
(badania z 1958-1966 r.)
Warszawa 1974
Sygnatura SIRr VIa/28

Jadwiga Chudziakowa
Tymczasowe wyniki badań archeologicznych na zamku krzyżackim w Toruniu (1958-1960)
Rocznik Muzeum w Toruniu
Rok 1963 : Tom I – zeszyt 3
s. 66-78
Sygnatura SIRr XXIXb/1t.1

Jan Frycz
Zamek krzyżacki w Toruniu
Rocznik Muzeum w Toruniu
Rok 1963 : Tom I – zeszyt 3
s. 79-97
Sygnatura SIRr XXIXb/1t.1

Ignacy Tłoczek
Dzieje Zamku Krzyżackiego w Toruniu
s. 24-27
Monografia Wielkiego Pomorza i Gdyni
Toruń 1939
Sygnatura SIRr VIb/7-1

Arthur Semrau
Das Ordenshaus Thorn
s. 53-85
Mitteilungen des Copernicus-Vereins für Wissenschaft und Kunst in Thorn
Heft 47 : Thorn 1939
Sygnatura SIRr II/5-1939

Ludwik Fraś
Zamek krzyżacki w Toruniu
s. 21-24
Teka Pomorska
Rok 1936 : nr 3-4
Sygnatura SIRr XXXIIIa/2a

Arthur Semrau

Die Anlage und Baugeschichte der Ordensburg Thorn

s. 106-123 [132-149]

Mitteilungen des Copernicus-Vereins für Wissenschaft und Kunst in Thorn

Heft 24, Nr 4, Thorn 1916

Sygnatura SIRr II/5-1916

Conrad Steinbrecht

Thorn im Mittelalter : ein Beitrag zur Baukunst des Deutschen Ritterordens

Berlin 1885

Sygnatura SIRr XXXIIIb/3

Zamek krzyżacki w Toruniu XIII-XXI w.

Studium historyczno-architektoniczne z katalogiem detalu architektonicznego ze zbiorów Muzeum Okręgowego w Toruniu

Toruń 2017

Sygnatura SIRr XXXIIIb/170

Zamek Krzyżacki i jego atrakcje

Toruń 2007

Sygnatura MAG DŻS 2570